

KENTLER AÇISINDAN MEKÂNIN TOPLUMSALLIĞI VE YER İSİMLERİNİN SİYASAL YAPIYA GÖRE DEĞİŞİMİ: NİĞDE ÖRNEĞİ**CITIES IN TERMS OF SPACE AND PLACE NAMES OF POLITICAL STRUCTURE TO CHANGE SOCIALITY: NİĞDE EXAMPLE***Bülent KARA****Özet:**

Bu çalışmada, Niğde kent merkezinde yer isimlerinin siyasal yapıya göre bir değişiklik gösterdiğinin tespiti amaçlanmıştır. 1989-2011 yılları arasındaki dönemde bulvar, sokak, park ve bahçeler ile kavşak isimleri belediye başkanlık dönemleri dikkate alınarak tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında, 1989- 2011 dönemi görev yapan belediye başkanları, yazı işleri, arşiv taraması ve numaratojisi birimi ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Yer isimleri değişiklikleri dönemler halinde tespit edilerek tablolar haline getirilmiştir.

Yer isimlerinin değişmesi bu bağlamda siyasal olguların en temel göstergelerinden biri olarak belirmektedir. Bu durum yerelde iktidar olan siyasal yapının seçmeniyle bağ kurmasının aracı olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yer İsimleri, Siyasal Yapı, Yerel Yönetim, Toplumsal Mekân, Niğde Örneği.

Abstract:

In this study, it was aimed to find out how place name was changed related with political structure in Niğde city center. Street, park, garden and junction names were determined from 1989-2011 related with mayoralty. In this study period with mayors, administrators, archives and enumerator were conducted. Changes in place names were determined with periods and presented in a table.

Changes in place name was considered as one of the signs of political composition. It was thought that politicians who governed locally used these changes as one of the connections with their electors.

Key words: Place Name, Political Composition, Local Government, Common Place, Niğde Example.

* Yrd. Doç. Dr., Niğde Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü - Niğde bkara@nigde.edu.tr

Giriş:

Kentler insanlığın bir arada yaşamasıyla birlikte var olan kapsadığı alanda yaşamsal tüm faaliyetlerin belirlendiği mekânlardır. Mekân gerçekte soyut bir nesne değil, toplumsal bir olgudur. Mekân, varlıkların ilk ortaya çıkışlarını sağlayan en temel unsur olarak ilk bilim olan felsefeden, siyasete birçok bilimin ilgi alanını oluşturmuştur (Bal, 2008: 265). Bu ilgi alanı özellikle siyaset bilimi ve kamu yönetiminin (kentleşme) ana konusu olmaya devam etmektedir. Toplumdaki sosyal ilişkilerle birlikte mekân da sosyal bir kimlik kazanmaktadır. Mekânın anlamını insan ve insan ilişkileri ile anlamlandırmaktadır. Bu ilişkiler her zaman güç ilişkileri içinde gelişmiştir (Bal, 2008: 267). Anılan bu güç ilişkileri kendisini siyasal yapılarla muktedir hale getirmektedir. İnsanlar tek başlarına birçok faaliyette bulunabilir, ancak siyaset yapamazlar. Dolayısıyla mekânlar ve siyaset ancak toplumsal yapılarla kendini kanıtlayabilir. Bu açıdan bakıldığında siyasal yapılarla, kentsel mekânlar arasında karşılıklı bağımlılık söz konusudur.

Günümüzde nüfusun büyük çoğunluğu kentlerde yaşamaktadır. Bu sosyal olgu özellikle genel ve yerelde iktidar olmak ve iktidarı sürdürmek bakımından siyasetçilerin dikkatini çeken, üzerinde hâkimiyet kurma çabalarını yoğunlaştırdığı alanlar olmuştur. Diğer taraftan siyasetin konjoktürel değişimindeki hız özellikle siyasetçileri mekân ve mekâna hâkim olma düşüncesine götürmektedir.

Siyasetin içinde bulunduğu açmazın adeta reçetesi ülkemiz açısından yerelde başarı kazanmak ve bu başarıyı kalıcı hale getirmektir. Bu reçetenin, toplumla direkt temas sağlaması ve bu temasın sağladığı kalıcılık ise dikkate değerdir. *Seçmen ya da birey dokunabildiğin sürece senindir* paradigması siyasal yapıya kentleri ve mekânları yeniden fethetmenin anahtarı gibi gelmektedir. Bu aynı zamanda siyasi değerlerin ve algıların değişmesi ya da kalıcı olmasını sağlayacak bir anahtar işlevi de görmektedir. Ayrıca psikolojik üstünlük kurmanın bir aracı olarak da kullanılabilir. Ayrıca psikolojik üstünlük kurmanın bir aracı olarak da kullanılabilir.

Yer isimlerinin değişmesi, bu bağlamda yukarıda açıklamaya çalıştığımız siyasal olguların en temel göstergelerinden biri olarak belirmektedir. Bu durum iktidar olan siyasal yapının sadece kendi seçmeniyle olan fonksiyonel ilişkilerini belirlemede ya da onlara mesaj vermenin bir aracı olarak değil, aynı zamanda oy vermeyen fakat siyasal yakınlık kurulabilecek seçmenlere de mesaj ya da onlarla bağ kurmanın bir aracı olarak da değerlendirilebilmektedir.

Bütün bu bilgiler ışığında bu çalışmada yerel iktidar olan ve birbirini takip ederek seçimleri kazanmış üç ayrı siyasal partinin, Niğde ölçeğinde yer isimlerinin siyasal yapılara göre nasıl değiştiği kıyaslanarak incelenmiştir. Farklı siyasi partilere mensup kent yöneticilerinin siyasal görüşleri

doğrultusunda değiştirilen mekân isimleri arasındaki paralellikler ve varsa farklılıkların olup olmadığı tespit edilmiştir.

1. Kavramsal Çerçeve

İçinde yaşadığımız çağ hızlı kentleşme ve demokratikleşme kavramlarının iç içe geçmesinin yanında kentin siyasal güç paylaşımının da merkezi olmasını sağlamıştır. Buradan hareketle kent ve siyaset ilişkileri kuramsal ve görgül olarak ele alınmaktadır (Keleş, 1998: 99). Kentsel siyaset, kuramsal anlamda dar ve geniş manaları olarak ele alınmaktadır. Günümüzde bu iki kavramın sınırlarını kesin olarak birbirinden ayırmak mümkün değildir.

Yerel isimler özellikle (meydanlar vs.) siyasal katılımın en önemli toplumsal mekânlarını oluşturmaktadır. Özellikle katılımın çok olduğu aktif toplumsal mekânlar, “eylemsel” faaliyet alanları bakımından değerli mekânlardır. Siyasal katılma, vatandaşların sistem karşısında durumlarını ve davranışlarını belirleyen önemli bir kavramdır.

Kitle-iletişim araçlarının fonksiyonlarıyla, günümüz siyasal faaliyetlerinin merkezî yapı çerçevesinde oluşmuş siyasal yapı ve siyasal katılımı etkilediği bir gerçektir. Ancak bu aynı zamanda bir ilgisizlik ve uzaklaştırma da yaratmaktadır. Çünkü siyasal faaliyet bir etkinlik faaliyetidir. Etkinlik duygusu ise ancak yerel siyaset ile mümkündür. Yerel siyaset ise bunları kentin mekânsal dönüşümleri ile yapmak zorundadır. Görgül olan ve günlük kullanma zorunluluğu bireyler de (siyasal olmayan tabaka dâhil) kalıcı siyasal etkileşimi beraberinde getirmektedir. Çünkü yerel siyasete eklenen önemli amaçlardan birisi de, siyasal katılmayı kendi lehine artırmak ve iktidarını sürdürmektir.

Kenti kırsal yerleşmeden ayırmada kullanılan ölçütlerden biri, onun işlevsel ve ekonomik ölçütüdür (Özer, 2001: 2). Kenti işlevsel olarak ayıran nicelliğidir. Nitelik büyüklüğü işlevsel ve ekonomik faaliyete aktif olarak katan, kentin ana damarları ve kılcal damarlarını ve kalbini oluşturan cadde ve sokaklardır. Bu mekânlar, alışıl gelmiş davranışların sergilendiği geleneksel mekânlar olup aynı zamanda olağandışı siyasal faaliyetlerin yaşandığı mekânlardır. Bu gelişmelerin yarattığı kamusal tartışma sadece özerklik taleplerini bölgesel düzeyde değil, eski yer isimlerine dönülmesi konusunda tüm farklı grupları cesaretlendirmiştir. Ülkemizde yer isimlerinin değiştirilmesi talepleri Kürtler tarafından köy, mezra ve şehirlerin isimleri şeklinde iken gayrimüslimlerininki sokak ve cadde isimlerinin değiştirilmesi şeklindedir (www.tesev.org.tr).

Yer adları; dilbilim, etnoloji, sosyoloji, tarih ve coğrafya bilim dalları tarafından incelenmektedir. Yer adları toplumun sosyal ve kültürel yapısı, buldukları ve kullandıkları mekânın tarihi ve coğrafi özellikleri hakkında bilgi verir. Kentler, yeniliklerin ve buluşların sanayileşmesini, çeşitliliğin ve

işlevsel farklılaşmanın olduğu kadar siyasal değişimlerin dışlanması ve farklı kimliklerin karşılaştırılması imkânını da verir (Lefelovre, 1998, Giddens: 200'den aktaran: Özyurt, 2007) Yukarıdan beri izah edildiği gibi kentlerin; bulvarları, caddeleri, sokakları ve parkları yerel demokrasilerin siyasal işlevlerini çalışır hale getirdikleri mekânlardır.

Wirth'e göre, hem işlevsel farklılıklar hem de kültürel farklılıklar kentte kendine yer bulur. İşlevsel farklılıklara karşı hoşgörü gösterilmesi yetmez, bunlar ödüllendirilmelidir de. Kültürel farklılıklara gelince, bu farklılıklar da hoşgörüyle karşılanmasına rağmen, varlıklarını veya saflıklarını uzun süre devam ettiremez. Çünkü kentler, tarihsel olarak ırkların, insanların, halkların ve kültürlerin erime potası, biyolojik ve kültürel melezleşmenin filizlendiği alanlardır. Kentliler birbirleriyle ileri derecede bölünmüş roller içinde karşılaşır. Kişisel ilişkiler kurulamamaktadır. Farklı insanlar arasında ikincil ilişkiler hâkimdir. Kentte bağlantılar gerçekte yüz yüze olabilir, fakat bununla birlikte gayri şahsi, yüzeysel, geçici ve parçalanmıştır. Tipik olarak fiziksel bağlar yakın, fakat sosyal bağlar uzaktır. "Uzak, soğuk ve bezgin (blase) görünüm" baskalarının beklentileri karşısında bireyi koruyucu bir kalkandır (1938: 12). Dolayısıyla, kentte yeni toplulukların ortaya çıkması yeni kaygıları beraberinde getirmektedir. Bu durum, kamusal alanın kaybolması (Senett); kentin parçalanması (Bauman) biçiminde dile getirilmektedir (Özyurt, 2007: 117).

Meydanlar, caddeler, kavşaklar ve parklar aynı zamanda benzeşik olanla farklı olanın bulunduğu kaynaştığı yerler ya da farkların kendilerini ötekilerle anlattığı, tanıttığı mekânlardır.

2. Katılımcı Yerel Siyasetin Yasal-Uygulama Dayanakları

Türkiye cumhuriyeti siyasal yerinden yönetim ilkesine göre değil, yönetsel yerinden yönetim ilkesine göre kurulmuş üniter bir devlettir. Bunda kuruluşunu hazırlayan tarihsel toplumsal koşulların etkisi büyüktür. Devlet parçaların gücüne dayanan bir özerksel otoriteyi değil, güçlü merkezî otoriteye bağımlı yönetimler öngörmüştür (Keleş, 1991: 94). Tekçi merkezî otoriteyi kaçınılmaz kılan tarihsel koşullar ile toplumsal yapı arasındaki güven bunalımı, çokça da sürekli yıkılıp yerine kurulan devletler ve bölünme gibi paronayaların geleneksel kanıksanışı önemli bir etken olmuştur.

Türkiye'de yer isimlerinin değiştirilmesi siyasetinin, jön Türkler dönemine kadar gittiği iddia edilmektedir (Dündar, 2001). Fakat sistematik olarak isim değiştirme, ad değiştirme ihtisas komisyonları veya yabancı adları değiştirme komisyonunun çalışmaları ile 1950'ler den başlayarak 1970'lere kadar toplam yaklaşık 12 bin köyün ismi değiştirildi (Dancıoğlu, 2001).

Ulus devletin güç gösterilerinden biri olarak kabul edilen yer isimlerini değiştirme uygulamaları, çok dilli ve çok kültürlü bir sosyal yapıdan egemen

ulus devlete geçişi sembolize ederken aynı zamanda devletin kurulu olduğu toprakların egemeni olduğu hakkını kanıtlamak için de kullanılır (<http://www.sde.org.tr>).

Ülkemizde yerel siyasetin (belediyelerin), yer isimlerini belirlemek ve değiştirebilmesi 5393 sayılı kanun ile gerçekleşmektedir. Belediye meclisinin görev ve yetkileri başlığı altında 18. maddede yer almaktadır. Bu maddeler, “*meydan, cadde, sokak, park, tesis ve benzerlerine ad vermek; mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirmesine karar vermek belediye tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerini kabul etmek*” şeklinde ifade edilmektedir. Niğde belediyesi bu yasal dayanakla yer isimlerini belirlemektedir. Bu isimler ya yeni olarak verilmekte ya da eski ismi değiştirilmek suretiyle yerine getirilmektedir.

3. Mekânın Toplumsallığının Yerel Siyasete Etkisi

Siyasal yapının iktidara (yerel anlamda) gelmesi ve iktidarını devam ettirmesi yer isimleri bağlamında kendi seçmeniyle bağ kurmasının en etkin yollarından biridir. Ayrıca tüm kentte yaşayanların siyasal ilgi, siyasal etkilenme ve etkileme, oy kullanma, siyasal eğilimlerdeki değişme, örgüt düzeyinde katılmayı sağlama hatta siyasal bilinç ve bilgiyi sağlamada bu yerlerin temizliği, düzenliliği gibi etkenler kadar isimlerinin de etkisi tartışmasız kabul görmektedir.

Yerel özerkliği ve demokrasiyi geliştirme, katılım kanalları oluşturmak artık günümüz politika etkinliğinin en önemli görevi olmuştur (Gökçe ve Çukurçayır, 2010). Belediyeler bu görevleri oluştururken yerel siyaset ile mekânlar arasında paralellik kurmak, toplumsal ilişkileri anlamlı ve anlaşılır yapmak zorunluluğu ile karşı karşıyadır. Bu işlevler ancak mekânın toplumsallığı ile mümkün olmakta bu mümkünlüğü de siyasal yapı organize edebilmektedir.

4. Yöntem

Çalışmamızın bu bölümünde yukarıda teorik çerçevesini ortaya koyduğumuz, siyasal katılmada yer isimlerinin nasıl algılandığı ve belediye başkanı ve yönetsel süreci oluşturan bürokratik yapının bu hizmetleri yerine getirirken siyasal yapıyla ilişkileri sorunsalının, Niğde ili merkez belediye başkanlığı bünyesinde, 1989 ve sonrasındaki sürecin değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu çerçevede 1989 yılı ve sonrası başkanlık görevi yapan belediye başkanları, belediye bünyesinde yer isimlerini belirleme işini yapan (numaratoloji bölümü) birimler ile görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sürecinde öncelikle işin nasıl planlandığı, organize edildiği ve nasıl uygulandığı ile ilgili olarak bilgiye ulaşılmıştır. İkinci aşamada bu birimlerin hizmet alanları ve hizmet şekilleri (resmi belgeler, arşiv kayıtları, yazışmalar) hakkında belgeler tarandı. Kurumların yasal dayanakları ile bunları nasıl yaptıkları, uygulamada karşılaştıkları sorunlar, analiz edilerek

belediye başkanlarının siyasal düşünceleri ile uygulamadaki tesisleri park, bahçe, bulvar, sokak isimlerinin belirlenmesindeki rolleri hakkında bilgiler alınmıştır.

Alınan bu bilgiler araştırmanın bulgular ve yorum bölümünde ayrıntılı olarak tablolar halinde ve görüşmecilerle yapılan mülakatlardan elde edilen bulgular, nitel veriler olarak değerlendirilmiştir.

5. Yer İsimlerinin Siyasal Yapıya Göre Değişimi

Niğde merkez il belediye başkanları ve siyasal görüşleri dikkate alındığında 1989-2011 yılları arasında birbirinden farklı üç siyasal parti ve bu partilerin mensubu olan belediye başkanları görev yapmıştır.

Niğde kent olarak 23 mahalle, 10 Bulvar, 25 cadde, 1040 sokak, 2 meydan, 72 park ve bahçeden oluşan küçük bir Anadolu kentidir. Kentte Selçuklu ve cumhuriyet dönemlerinin izlerini belirleyicidir.

Bu üç dönem dikkate alındığında birbirinden farklı olarak yer isimlerinin siyasal yapıya göre değişim gösterdiği belirlenmektedir. Her başkan ve siyasi değişim gösterdiği belirlenmektedir. Her başkan ve siyasi görüşü yer isimlerini belirlemede az çok mekânın toplumsallığı dikkate almıştır.

5.1. 1989-1999 Dönemi

Niğde'de 1989-1999 yılları arasında yaklaşık 10 yıl süren dönemde Sosyal Demokratik Halkçı Parti (SHP)'den belediye başkanı seçilmiştir.

Kentleşmenin en hızlı olduğu ve yeni sokak ve caddelerin açıldığı bir dönemdir. Daha çok yer isimleri verilirken Niğde'ye hizmet etmiş kişileri (vali, eski belediye başkanları vb.) ve Niğde'nin tarihi kişileri ve kanaat önderlerinin isimlerinin verildiği gözlemlenmektedir. Cadde ve bulvar isimlerinde yukarıda söylediğimiz gerekçelerden hareket edilmesine rağmen sokak isimlerinde, kendi siyasi görüşüne uygun ve genelde yaşam alanlarının gündelik hayattan çok kişilerle anıldığı sokak isimlerine siyasi anlam çağrıştıracak isimlerin verildiği belirlenmektedir.

Bu dönemde genelde başkanın ideolojik tutumdan ziyade yer isimlerinin belirlenmesinde belediye bürokrasisinin tutumu etkili olmuştur.

5.1.1. Cadde İsimleri

Tablo 1: 1989-1999 Yılları Arasında Yeni Açılan ve Adı Değiştirilen Cadde İsimleri

ESKİ	YENİ
MEZBAHA	SELÇUKLU
FARUK ZEREN	ETHEM ONBAŞI
YUKARI YAĞDAN	SUAT BAYKAL
UZUN	DR. İSMAİL HAKKI ALTAN

BOR	DR. SAMİ YAĞIZ
KIŞLAALTI	VALİ ÜNAL ÖZGÖDEK
TERMİNAL	EMİN ERİŞİNGİL
YENİ SOKAK	BEHZAT ECEMİŞ
VALİ KONAĞI	VALİ ÜNAL ÖZGÖDEK
HAN 1.SOKAK	MUSTAFA ÜÇLER
ŞENOL	AHİPAŞA
FERTEK YOLU	GAETECİ İSMET SAYIN
STAD OTELİ ÖNÜ	ŞEHİT FARUK EREN CADDESİ

5.1.2. Sokak İsimleri

Tablo 2: 1989-1999 Yılları Arasında Yeni Açılan ve Adı Değiştirilen Sokak İsimleri

ESKİ	YENİ
	ORKİDE(YENİ)
	ÖVGÜ(YENİ)
	ÖYKÜ(YENİ)
	ÖZGÜ(YENİ)
	KIRLANGIÇ(YENİ)
	KÖKNAR(YENİ)
	BEGONYA(YENİ)
	ARKADAŞIM(YENİ)
KAYAARDI YOLU (Kırsal Yol)	MENEMEN SOKAK
	ÇİĞDEM (YENİ)
	DUYGU (YENİ)
	FULYA (YENİ)

5.1.3. Bulvar İsimleri

Tablo 3: 1989-1999 Yılları Arasında Yeni Açılan ve Adı Değiştirilen Bulvar İsimleri

ESKİ	YENİ
BANKALAR CADDESİ	AYHAN ŞAHENK BULVARI
ADANA CADDESİ	HACI SABANCI BULVARI
OLİMPİYAT CADDESİ	CUMHURİYET BULVARI

5.2. 1999-2009 Dönemi

1999-2009 yılları arası adeta Niğde'nin gerek yeni açılan alanlarına gerekse eski isimler değiştirilip yeni isimlerin verilmesi süresinde siyasal bağların önemli bir yeri olmuştur. Gerek başkanın siyasi görüşü gerekse ilgili siyasal hareketin liderlerinin isimleri bulvar, cadde ve sokaklara verilmiştir.

Bu dönem Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)'nin belediye başkanlığı kazandığı dönemdir. Yer isimlerinin değişmesi ile birlikte siyasi yapının da değiştiği, kentin bu noktada siyasal yelpazesinin hızla sağa kaydığı bir

Bülent Kara
Kentler Açısından Mekânın Toplumsallığı ve Yer İsimlerinin Siyasal Yapıya Göre Değişimi:
Niğde Örneği
Cities in Terms of Space and Place Names of Political Structure to Change Sociality:
Niğde Example

dönem olduğu gözlemlenmektedir. İdeolojik, tarihi ve siyasi-kültürel tüm algıların belirleyici olarak kentin yeniden genişlemesi ve bu yönde tanzimi yoluna gidilmiştir.

5.2.1. Cadde İsimleri

Tablo 4: 1999-2009 Yılları Arasında Yeni Açılan ve Adı Değiştirilen Cadde İsimleri

ESKİ	YENİ
HASTANELER	FERİDUN ZEREN
FERİDUN ZEREN	YUNUS EMRE
ESKİ FERTEK YOLU	GAZETECİ İSMET SAYIN
AYHAN ŞAHENK KABRİNE GİDEN YOL	AYHAN ŞAHENK ORMANI CADDESİ

5.2.2. Sokak İsimleri

Tablo 5: 1999-2009 Yılları Arasında Yeni Açılan ve Adı Değiştirilen Sokak İsimleri

ESKİ	YENİ
	SERGEN (YENİ)
	HAZAL (YENİ)
	MALAZGİRT [1]
	MEHTER [1]
	MİHRAP [1]
	MİLLET [1]
	OSMANLI [1]
	ÖZYURT [1]
	TABIAT [1]
	TURAL [1]
	ULUS [1]
	DAĞ [2]
	DOLUNAY [2]
	DUMLUPINAR [2]
	FATİH [2]
	HİSAR [2]
	HÜNKÂR [2]
	İTİR [2]
	KADIRGA [2]
	BEYLER [2]
	BURÇ [2]
	ÇAMLIBEL [2]
	CENGİZ [2]
	CEVHER [2]
	TÜRK(YENİ)
	ÖZBAY (YENİ)
	REYHAN (YENİ)
	KÖROĞLU (YENİ)
	OSMANCIK (YENİ)
	OTAĞ (YENİ)
	GÖÇMEN (YENİ)

	GÖKTUĞ (YENİ)
	İSTİKLAL (YENİ)
	CIHAN (YENİ)
BAYHAN	ULUBEY
	NİSA (YENİ)
	AKINCI (YENİ)
	BEYZA (YENİ)

5.2.3. Bulvar İsimleri

Tablo 6: 1999-2009 Yılları Arasında Yeni Açılan ve Adı Değiştirilen Bulvar İsimleri

ESKİ	YENİ
YENİ AÇILAN ÇEVRE YOLUNA	DOKTOR DEVLET BAHÇELİ BULVARI
NİĞDE BOR YOLU BÖLÜNEREK	ALPARSLAN TÜRKEŞ BULVARI
BOR YOLU BÖLÜNDÜ	ATATÜRK BULVARI (YENİ AÇILDI)
MEZBAHA CADDESİ	SELÇUKLU BULVARI
DİKİLİTAŞ FAB. – NİĞBAŞ EVLERİ KESİŞTİĞİ YER	AMAS BULVARI

5.3. 2009 - Sonrası Dönem

2009 ve sonrası Niğde belediye başkanlığını devralan parti AKP dir. Bu dönem daha çok yer isimlerinde park ve bahçeler ile kavşaklara önem verildiği görünmektedir. Belediye sınırları içerisinde bulunan tüm park ve bahçeler yeniden tanzim edilerek geleneksel olan isimler (yasal kayıtlı değil)¹, belediye kanunları çerçevesinde meclis kanalı ile yeniden belirlenerek verilmektedir. Bu yasal süreç devam etmektedir. Bu süreçte daha çok Selçuklu dönemine ait isimlerin verildiği görülmektedir. Niğde'nin bir Selçuklu kenti olduğu bilinciyle hareket edildiği bildirilmektedir. Kentin tarihi-kültürel bağları adeta yeniden kurulmak istenmektedir.

Bu dönemde ilk kez belediyenin logosu değiştirilmiş olup kente bir marka slogan oluşturma çabası içerisine girilmiştir. “Medeniyetlerin yaşatıldığı şehir” sloganı kent tarafından kabul görmüştür. Park ve bahçe isimleri incelendiğinde tüm renkleri, siyasi yapıları ve tarihsel farklılıkları kucaklayıcıdır.

¹ Niğde Belediyesi bünyesindeki tespitlerimize göre park, bahçe ve kavşak isimleri şimdiye kadar yasal belediye kanunları çerçevesinde isimlendirilmemiş olup mahalle yada bunların işlev gördüğü yerlerin özelliklerine göre rastgele isimler verilmiştir.

Bülent Kara
 Kentler Açısından Mekânın Toplumsallığı ve Yer İsimlerinin Siyasal Yapıya Göre Değişimi:
 Niğde Örneği
 Cities in Terms of Space and Place Names of Political Structure to Change Sociality:
 Niğde Example

5.3.1. Sokak İsimleri

Tablo 7: 2009-2011 Yılları Arasında Yeni Açılan Ve Adı Değiştirilen Sokak İsimleri

ESKİ	YENİ
YAĞMUR	AKBAL (YAĞMUR SOK. BÖLÜNEREK AÇILDI)
	CUMHUR (YENİ)
	İLKE (YENİ)
	BULUT (YENİ)

5.4. Meydan İsimleri

Tablo 8: Yeni Açılan ve Adı Değiştirilen Meydan İsimleri

SHP		MHP		AKP	
ESKİ	YENİ	ESKİ	YENİ	ESKİ	YENİ
		AYHAN ŞAHENK BULVARI VE SAMİ YAĞIZ CADDESİ KESİŞİMİ [1]	CUMHURİYET MEYDANI (2006)		

5.5. Park ve Bahçe İsimleri

Tablo 9: Park ve Bahçe İsimleri

ESKİ İSİMLER	ÖNERİLEN İSİMLER	ONAYLANAN İSİMLER
YUK. KAYABAŞI MAH. SAYGIN EVLER SİTE İÇİ PARK	SAYGINLAR PARKI	
YUK. KAY. MAH. VALİ KON. YAŞAM SİT. YANI PARK	PİR SULTAN ABDAL PARKI	
YUKARI KAYABAŞI MAH. PİRİ REİS PARKI	PİRİ REİS PARKI	
YUKARI KAYABAŞI MAH. MEVLANA PARKI	MEVLANA PARKI	
Y. KAYABAŞI MAH. KAYALI PARK	KAYALI PARK	
YUK. KAYABAŞI MAH. TOPÇU SOKAK ÜÇGEN PARK	TOPÇU PARKI	
İNÖNÜ MAH. ÇİFTE MİNARELİ CAMİ PARKI	AŞIK VEYSEL PARKI	
İNÖNÜ MAH. SETEVLER İNİŞ ÜÇGEN PARK	VADİ PARK	
İNÖNÜ MAH. MURATEVLER PARK	BEHZAT ECEMİŞ PARKI	
İNÖNÜ MAH. MUZAFFER ECEMİŞ PARKI	MUZAFFER ECEMİŞ PARKI	
İNÖNÜ MAH. SETEVLER 30.BLOK ÖNÜ PARK	BARİŞ MANÇO PARKI	
İNÖNÜ MAH. HACI BEKTAŞ-I VELİ PARKI	HACI BEKTAŞ-I VELİ PARKI	

A. KAYABAŞI MAH. MUHSİN YAZICIOĞLU PARKI	MUHSİN YAZICIOĞLU PARKI	
A.KAY. MAH. ÖZBELDE MEVKİİ KIZILELMA PARKI	HAYDAR ALİYEYEV PARKI	
A.KAY. MAH. ÖZBELDE MEVKİİ BÜFE ÜZERİ PARK	ZÜMRÜT PARKI	
A.KAY. MAH. KEMAL AYDOĞAN İÖO YANI PARK	İSTİKLAL PARKI	
AŞAĞI KAY. MAH. NASRETTİN HOCA PARKI	NASRETTİN HOCA PARKI	
A.KAY. MAH. EĞİTİM FAK. YANI SİTE İÇİ PARK	DADALOĞLU PARKI	
A.KAY. MAH. ÖZBELDE KARACA MARKET YANI	KARACA PARKI	
A. KAYABAŞI MAH. ÖZBELDE MEVKİİ SİTE İÇİ PARK	YAKUT PARKI	
A.KAYABAŞI MAH. ŞERİF ALİ TÜRBEŞİ YANI PARK	ENGELSİZ PARK	
A.KAYABAŞI MAH. FATİH SİTESİ YANI PARK	YILDIZ PARKI	
A.KAY. MAH. DIŞARI CAMİ ÖĞRETMENLER PARKI	ATATÜRK PARKI	
AŞAĞI KAY. MAH. CUMHURİYET PARKI	CUMHURİYET PARKI	
YENİCE MAH.DÖRTAYAK CAMİ TÜRBE YANI PARK	HAZIM TEPEYRAN PARKI	
YENİCE MAH.HALI KURSU ARKASI ÜÇGEN PARK	KİLİMCİ PARKI	
YEN. MAH. YEŞİLBURÇ CAD. EMİN BÜFE YANI PARK	NAHİTA PARK	
YENİCE MAH. SÜLEYMAN ŞAH PARKI	SÜLEYMAN ŞAH PARKI	
YENİCE MAH. HÜDAVENT HATUN TÜRBEŞİ PARKI	HÜDAVENT HATUN PARKI	
DERE MAH. 66 EVLER PARKI	FUZULİ PARKI	
DERE MAH. YUNUS EMRE PARKI	YUNUS EMRE PARKI	
EFENDİBEY MAH. NİĞDE EVLERİ MELLE PARKI	MELLE PARKI	
EFENDİBEY MAH. ÖZLEM ŞİRİN YAPI KOOP. PARK	NATURA PARK	
EFENDİBEY MAH. NİĞDE EVLERİ ŞANT. ARK. PARK	SAĞLIK PARK	
EFENDİBEY MAH. YEŞİLKENT 1. PARK	GÜNEY PARK	
EFENDİBEY MAH. YEŞİLKENT 2. PARK	KUZEY PARK	
EFEN. MAH.SULTAN VE ÖVGÜ SOK. KÖŞESİ PARK	SULTAN PARK	
SELÇUK MAH. BİNEVLER PARKI	KARACAOĞLAN PARKI	
SELÇUK MAH. AHMET YESEVİ CAMİİ PARKI	AHMET YESEVİ PARKI	

Bülent Kara
 Kentler Açısından Mekânın Toplumsallığı ve Yer İsimlerinin Siyasal Yapıya Göre Değişimi:
 Niğde Örneği
 Cities in Terms of Space and Place Names of Political Structure to Change Sociality:
 Niğde Example

SELÇUK MAH. NİĞKUR SİTESİ YANI PARK	NİĞKUR PARKI	
SELÇUK MAH. KAVAKLI PARK	AŞIYAN PARKI	
SELÇUK MAH. MUS. MEMİŞ KIZ YURDU YANI PARK	KARANFİL PARKI	
SELÇUK MAH. SELÇUK PARKI	SELÇUK PARKI	
SELÇUK MAH. SARAY YAPI KOOP. ÖNÜ PARK	GİZLİ BAHÇE PARKI	
SELÇUK MAH. SARAY EKMEK FİRİNİ ARKASI PARK	SAZENDE PARKI	
SELÇUK MAH. ESKİ MEZBAHA PARKI	KIZILCA PARKI	
SELÇUK MAH. ALEADDİN KEYKUBAT PARKI	ALEADDİN KEYKUBAT PARKI	
SELÇUK MAH. HİLAL YAPI KOOP. ARKASI PARKLAR	HİLAL 1 PARKI	
SELÇUK MAH. HİLAL YAPI KOOP. ARKASI PARKLAR	HİLAL 2 PARKI	
ŞAHİNALİ MAHALLESİ BİBERCİ PARKI	BİBERCİ PARKI	ÇAĞLAYAN PARKI
ŞAHİNALİ MAH. VALİ RECEP YAZICIOĞLU	VALİ RECEP YAZICIOĞLU PARKI	
ŞAHİNALİ MAH. UYDUKENT PARKI	UYDUKENT PARKI	
İLHANLI MAH. RAHMAN CAMİ YANI PARK	ÇAĞLAYAN PARKI	RAHMAN PARKI
İLHANLI MAH. D.D.Y. GAR BİNASI ARKASI PARK	FATİH SULTAN MEHMET PARKI	
İLHANLI MAH. 42.SOKAK PARK	KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN	
İLHANLI MAH. DEDELİBAĞ PARKI	DEDELİBAĞ PARKI	
İLHANLİMAHALLESİ NAR CAMİİ YANI PARK	NAR PARK	
İLHANLI MAH. MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK PARKI	MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK PARKI	
İLHANLI MAH. ATA SANAYİ PARKI	ATA SANAYİ PARKI	
İLHANLI MAH. İNSEL CAMİİ YANI PARK	ELMACI PARKI	İNSEL PARKI
İLHANLI MAH. 157.SOKAK PARK	ÇAMLI PARK	
İLHANLI MAH. ALTUNCU OKULU ÜZERİ BÜYÜK PARK	SEYİT ONBAŞI PARKI	
İLHANLI MAH. ŞEHİTLER CAMİİ ARKASI PARK	NİĞDELİ ALİ ÇAVUŞ PARKI	
ÇAYIR MAH. ESKİ ZAHİRE PAZARI PARKI	BUĞDAYCI PARKI	
ÇAYIR MAH. MELİKŞAH PARKI	MELİKŞAH PARKI	
ÇAYIR MAH. KILIÇARSLAN PARKI	KILIÇARSLAN PARKI	
ŞEHİTLER MAH. KARAKIZ PARKI	KARAKIZ PARKI	
ŞEHİTLER MAH. 30 AĞUSTOS PARKI	30 AĞUSTOS PARKI	
ESENBAY MAH. PAŞA CAMİİ YANI	EL HACI MAHMUT	

PARK	PARKI	
ŞAH SÜLEYMAN MAH. ESENBAY TÜRBEŞİ YANI PARK	ESENBAY PARKI	
KALE MAH.KALE PARKI	KALE PARKI	
SARUHAN MAH. ESKİ MÜZE ARKASI PARK	KÜLTÜR PARK	

5.6 Uydu Kent Oluşumu ve Yer İsimleri

Tablo 10: Uydu Kent Oluşumu ve Yer İsimleri

SHP	MHP	AKP
Özbelde	Niğde Evleri 1. Etap	Niğde Evleri 2. Etap
Toplam 33 Bloktan oluşmaktadır	YURT	TURKUAZ
1 blok; A Girişi ve B Girişi şeklindedir	TÖRE	ELMAS
	VATAN	LEYLAK
	DEVLET	MANOLYA
	MİLLET	NERGİZ
	HİLAL	KARDELEN
	SAYGI	ORKİDE
	SEVGİ	BEGONYA
	KAMER	ERGOVAN
	BORA	KAMELYA
	GÜNEŞ	
	İKLİM	
	İNANÇ	
	AYYILDIZ	
	ADALET	
	CENK	

Sonuç

Yer isimlerinin değiştirilmesi uygulamaları; yerel olanın doğal, sosyal ve kültürel ortamdaki etkilenerek anlamlandırıldığı yaşam alanlarını, egemenlerin varlıklarını ispat etmeye çalışması faaliyetidir. Bu faaliyet tarihin her devrinde olmuştur. Siyasete egemen olanlar bu değişimi bir şekilde tarihsel süreçte kendi lehlerine uygulamaya koymuşlardır.

Kültürün çevresel kavramlaştırılması açısından sosyal mekânlar ve bunların siyasal sosyalleşmedeki yeri son derece önemli olmaktadır. Kişilerin dilleri ve davranışları arasındaki siyasi anlamı belirleyen çevre-kültür etkileşimidir. Fiziksel mirasın inanlığın tarihsel etkileşimi ve değişimindeki tesiri yadsınamaz bir gerçekliktir. Sosyal ilişkiler, fiziksel çevrede biyolojik geçişlerle ilgili olanı anlamlandırmakla kalmaz aynı zamanda bireyin kültürü *emme* yeteneğini de sağlar.

Değişimi anlamlandırmak, yönlendirmek ancak somut ilişkilerin yaşandığı mekânlardan başlatmak siyasetin önceliği haline gelmektedir. Etkileşim ve değişim diğer insanlarla en çok yerel mekânlarda

gerçekleşmektedir. Değişimi yapan toplum ve toplumsal yapılar sosyal mekânlara dağılmış durumdadırlar. Çünkü farklılaşan ihtiyaçların karşılanabileceği hedefler ancak mekânın amaca uygun dizaynı ile kabildir. Bunun başat koşulu ise yer isimlerinin değişimidir.

Siyaset kurumu, sosyal yapının değişmesini sağlarken siyasi sosyalleşmenin özü ile ilgilidir. Bu ilginin yaratılmasında yer isimleri önemli bir sosyalleşme vasıtası görevi üstlenmektedir. Mekânlar farklı siyasi tutum ve davranışların ortaya çıkmasını sağlamada belirleyici bir özellik taşımaktadır. Okullar, iş yerleri, karar merkezleri, üretimin ve tüketimin her türlü organizasyonu bu mekânlar üzerinden gerçekleşmektedir. Bu durum sosyal mekân, sosyal mekânın isimleri ve siyaset aktörleri arasında karşılıklı önem arz etmektedir.

Yerel alanda yurttaşın etkin kılınmasını sağlayacak yerlerin düzenlenmesi ve aktivasyonu oldukça önemlidir. Yer isimleri ülkemizde merkezi otoritenin egemenlik anlayışı uygulandığı için, özellikle tartışmalıdır. Günümüzde ise küreselleşme bir yanı sıra dünyayı kristalize bir köy durumuna getirirken aynı oranda yerel planda olduğundan daha önemli ve anlamlı kılmaktadır. Bilginin sahipleri çoğaldıkça, kullanıcılar da çoğalmaktadır. Bu durum geometrik bir oran ihtiva etmektedir. Böylece öznel olan ve bunun tarihsel-kültürel temelleri bireysel-toplumsal olarak derinlemesine araştırılıyor. Araştırma ise bireyin keşfi ile şümullenerek yerel özdeksel bir hal almaktadır. Yerel özdeksel farkındalık sadece ekonomik – siyasi olanı değil aynı zamanda coğrafi alanı kapsayarak bir varlık alanı yaratma trendi oluşturmaktadır. “Zamanın ruhuna uygunluk” kavramı yerel siyasetin önemini herkese ve her kesime yeniden hatırlatmaktadır.

Her toplulukta mekâna verilen anlam ve konum farklı farklı olmuştur. Onun bu anlamlı ve önemli konumu güç ilişkileri ile ayrılmaz olmasını sağlamaktadır. Mekânsal olarak yaratılan sosyal boyut insanları etkilemekte-yönlendirmektedir. Günlük yaşamın geçtiği ve kayd-ı hayat ile şekillenen bu sosyal boyutlu mekânlar kabul etmek gerekir ki en çok bireyin çevresiyle ilişkilerini etkilemektedir. Bu etkilemenin farkındalığı iktidar çevreleri tarafından kendi lehine kullanılmayı gerekli kılmıştır. Karşılıklı fayda ile aşmaya çalışılan değiştirme (yer isimlerini) faaliyetleri yapılırken mutlaka tarihi, kültürel, sosyal ve ekonomik bütünleyiciler dikkate alınarak yapılmalıdır. Sosyal mekânda sosyal ilişkileri gerçekleştiren sosyal varlıkların mutlaka bilgisine (özellikle yaşlıların) ve rızasına dayandırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Amme İdaresi Dergisi. (2005). C. 38, S. 4, Aralık.
- Amme İdaresi Dergisi. (2003). C. 36, S. 5, Aralık.
- Amme İdaresi Dergisi. (1999). C. 32, S. 4, Aralık.
- Amme İdaresi Dergisi. C. 22, S.4.
- Bal, Hüseyin. (2008). *Kent Sosyolojisi*. Isparta: Fakülte Kitabevi Yayınları.
- Bauman, Z. (2001), *Parçalanmış Hayat*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Boyras, Cemil. *Gençler Tartışıyor Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Tüses.
- Çağdaş Yerel Yönetimler. C. 11, S. 4 Ekim.
- Çağdaş Yerel Yönetimler. (1996). C. 5, S. 6 Kasım.
- Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. (2000). C. 10. Elazığ.
- Gökçe, Orhan ve Çukurçayır, M. Akif. (2010). "*Türk Kamu Yönetiminin Yapısal ve İşlevsel Sorunları*". 13/14 Mayıs, Konya.
- Hetwood, Andrew. (2010). *Siyaset*. Ankara: Adres Yayınları.
- Kapani, Münici. (1998). *Politika Bilimine Giriş*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Keleş, Ruşen. (1994). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*. İstanbul: Cem/Kültür.
- Kışlalı, Ahmet Taner. (2008). *Siyaset Bilim*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Mengi, Ayşegül. (2007). *Yerellik ve Politika - Küreselleşme Sürecinde Yerel Demokrasi, Ruşen Keleş' e Armağan*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Özbay, Özden. (2011). *Anadolu'da Bir Üniversite ve Kent Niğde Üniversitesi ve Niğde*: Ankara.
- Özer, İnan. (2004). *Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Dönüşüm*. Ankara: Ekin Kitabevi.
- Özgür, Hüseyin ve Kösecik, Muhammet. (2005). *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-1, Reform*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Özyurt, Cevat. (2007). Yirminci Yüzyıl Sosyolojisininde Kentsel Yaşam. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 10, (18), Aralık, s. 11-126.
- Sam, Rıza. (2010). *Siyasi Değer ve Siyasi Etik Kuramsal ve Uygulamalı Bir Perspektif*. İstanbul: Ezgi Kitabevi.
- Sencer, Yakut. (1979). *Türkiye'de Kentleşme Bir Toplumsal ve Değişme Süreci*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Sennett, Richard. (2002). *Kamusal İnsanın Çöküşü*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Turan, İlter. (1986). *Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış*. İstanbul: Der Yayınları.
- Wirth, L. (1938), Urbanism as a Way of Life, *The American Journal of Sociology*, Vol. 44, N. 1, 1-24.
- Yalçındağ, Selçuk. (1996). *Belediyelerimiz ve Halkla İlişkiler*. Ankara: Today Yayınları.
- <http://www.tesev.org.tr/default.asp?PG=DMK05TR07>
- <http://www.sde.org.tr/kose-yazıları/697/yer-isimlerinin-bir-hakkin-iadesi.aspx> (E.T: 09.05.2011)